

TELEGRAFUL ROMÂNULUI

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la expediția foiei, pe afară la c. r. poste cu bani ga'ta prin scrisori franceze, adresate către expediția. Prețulu prenumeratiunei pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 20.

ANULU XXII.

Săbiu în 1426 Aprile 1874.

(tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru priuc. și țieră streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Dorită consolidare națională începe a deveni faptă și la noi români. O salutăm din inimă. Cu alta ocaziune despre obiectulu acest'a mai pe largu.

Sinodulu archidieceșanu.

Siedinti'a IV.
(în 10 Aprile.)

Dupa autenticarea protocolulu din siedinti'a trecută

Presidiulu presenta literere credenționale ale deputatulu I. Gram'a alesu în cerculu VI și petitiunea acestui'a de a se dispensă de participarea la siedintiele sin.

Literele credenționale se trecu la comisiunea verificatoriă și petitiunea la comisiunea petitiunaria.

Petitiunea dep. cler. Part. Trombitasiu pentru dispensarea de siedintiele sin.;

Petitiunea lui I. Codru Dragusianu asemenea pentru dispensarea de siedintiele sinodulu;

Petitiunea lui Ioanu Fulea pentru aplacidarea unei remuneratiuni din ore-care fondu archid. pentru conducerea oficiulu de catichetu la școlele normale gr. cat., mai departe la școlele normali, gimnasiali și reali de confesiunea luterana — din Reginulu sasescu;

Petitiunea deput. Vas. Buzducu pentru dispensarea de siedintiele sinodali.

Aceste petitiuni se trecu toate la comisiunea petitiunaria.

Petitiunea comitetulu paroch. din Lancremu referitoriă la declararea parochiei Lancremu de parochia de clas'a a II cu doi preoti.

Se trece la comisiunea pentru regularea parochieloru.

Petitiunea parochulu Zach. Crisianu din Siardu protopresbiteratulu Ternavei de susu pentru aplacidarea unui ajutoriu din ajutoriulu imperatescu

Se trece la comisiunea petitiunaria.

Proiectulu Venerab. Consistoriu archid. privitoriu la statorirea unei modalități mai potrivite pentru acoperirea diurneloru deputatiloru sinodali și congresuali

Se trece la comisiunea pentru bugetulu sinodulu.

Deputatulu B r a n i s c e propune, că sinodulu sa-si exprime protocolarminte condolintia pentru repausarea fostulu deputatu cleric. Nic. Podoreanu.

Sinodulu d'impreuna cu Escelenti'a Sea Inaltu Présantitulu domnu Archieppu și Metropolitu-Procopiu aduce prin seulare memoriei defunctulu unu: „Fia-i verân'a usiôra!”

Mai departe M. B r a n i s c e presenta următoarea propunere:

Considerandu ca în o parte a archidieceșei cărțile funduarie s'au publicatu și cu finea anululu curinte voru sa iute definitivu în viață; considerandu ca comisiunile localisatoriă au introdusu realitățile bisericesci, donate bisericeloru prin pii legate și aflătoriie în usufructulu preoțiloru sub titulu cărții funduari:

Biseric'a gr. or. N. N.

Oficiulu parochialu N. N.

Considerandu ca prin acestu titlu introdusu de comisiunile localisatoriie în cărțile funduarie se da dreptu oficiulu parochialu respective unu dreptu de proprietate, care stă în contradicțiune cu literere donationali, pe cându oficiulu parochialu i este concesa numai servitutea asup'r'a usufructulu acestoru realități, facu următoarea propunere:

Venerab. Sinodu decide a se însărcinâ Vener. Consistoriu archid. spre a face dispuneriile necesarie, că respectivele comitete bisericesci sa reclameze la tempu deschisu, că sa se îndrepte titlulu, sub care se afla introduse realitățile în

cărțile funduarie în modulu urmatoriu: Biseric'a gr. or. N. N. că proprietarésa. Oficiulu parochialu gr. or. N. N. că usufructuaru.

Se trece la comisiunea pentru propuneri cu inviatiunea, că sa se raporteze asup'r'a propuneri din cestiune în siedintiu'a proxima a sinodulu.

Deputatulu Par. Nicol. Pope'a aduce la cunoscenti'a sinodulu, ca comisiunea ad hoc si'a terminatu lucrările și este ga'ta a referă.

Se ia spre sciintia.

Deputatulu Iacobu B o l o g 'a relațiuneza, ca la comisiunea verificatoriă a mai încursu unu actu de alegere și ca comisiunea este în placut'a pusețiune de a potè raportă numai decātu în privinti'a lui.

Referintele S i a n d r u cetesce raportulu comisiunei verificatoriie și recomanda sinodulu verificarea deputatulu clericale Sim. Popu Moldovanu, alesu în cerc. XIV.

Sinodulu accepta raportulu comisiunei verificatoriie, declarandu de verificatu pre deputatulu Sim. Popu Moldovanu.

Referintele comisiunei ad hoc Dr. I. B o r c i 'a da cetire urmatoriu

Raportu:

Raportulu Consistoriulu arch. că senatu bisericescu archid. dto 4 Aprilie 1874 Nr. 872/B. ce s'a predatu acestei comisiuni ad hoc în siedinti'a sinodulu archid. din 8 Aprile 1874, cuprinde în sine trei părți generali, și adeca:

I. Aretarea despre mörtea Archiepiscopulu și Metropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a.

II. Ocärmuirea archidieceșei în tempulu veduvei scaunulu archiepiscopescu.

III. Alegerea noulu Archiepiscopu și Metropolitu.

În partea I se cuprinde:

1) Dorerós'a descoperire oficiósa cătra sinodu despre repausarea în Domnulu a Archiepiscopulu și Metropolitulu Andreiu întemplata la 16 Iuniu 1873 în resiedinti'a metropolitana la Săbiu, de unde la 20 Iuniu s'au condusu remisitiile spre înmormentare la biseric'a cea mare din Resnari, lângă carea s'au înmormentatu în 21 Iuniu, facendu-se toate acestea întogmai dispozițiuniloru ultime ale repausatulu.

Lângă acest'a aretare se aclude circulariulu Consistoriulu emisu cătra archidieceșă despre trist'a întemplare și unu Necrologu tiparitu și compusu de cătra Archimandritulu și Vicariulu archiepiscopescu Nic. Pope'a, în care se descrie vieti'a cea esemplara și faptele cele mari ale repausatulu.

2) Dispozițiunile ultime ale repausatulu Archieppu și Metropolitu aculose în tipariu lângă raportu și adeca:

a) Testamentulu scrisu din 1 Augustu 1871 în carele pre lângă prescrierea unui simplu ceremonialu de îngropaciune și pre lângă lasarea unor legate pentru servitute, dispune despre întreg'a sea avere aflătoriă în posesiunea sea privata, pre carea întreg'a donéza archidieceșei noastre, spre scopuri bisericesci școlari confesionali și filantropice, prefapte espresu de cătra însusi testatoriulu, care singuru tractéza acest'a avere a sea în două părți adeca: fonduulu tipografiei și cealalta avere a sea, spre a căroru administratiune institue prin testamentu câte o comisiune deosebita, de a căroru presedinte desemnéza pre actualulu urmatoriu în scaunulu archiep. și resp. pre locatienetoriulu acestui'a și apoi prescrie modalitatea reintregirii comisiuniloru, pre cari le însărcinéza a face raporturile cu-

viintióse despre administrarea loru la sinodulu archidieceșanu.

b) Codicilulu repausatulu Metropolitu din 3 Iuliu 1867, prin carele o suma ascurata pre vieti'a lui de 100,000 fl. o donéza pre jumătate metropoliei noastre spre scopulu a două infintiande episcopii, iera cealalta jumătate pre sém'a a două fonduri ale archidieceșei și adeca a fonduulu Pantazianu și a celui a bisericeloru serace, în părți egale.

c) În urma codicilulu dto Trei-Ierarchi 1873 prin carele maresce unele legate din testamentulu din 1 Augustu 1871 și lasa înca altele legate mai mici pentru servitute de cari s'au bucura'u în decursulu hólei ultime.

Lângă acestea documente se alatora în susu amintitulu raportu consist. Raportulu fiscalulu consistorialu Dr. I. B o r c i 'a, în care dimpreuna cu documentele atengatóre se descrie cu de ameruntulu întregu istoriculu pertractării masei ereditarie decursu pâna în dilele de fatia, de unde se vede: ca Consistoriulu arch. de locu dupa mörtea templată s'a îngrigitu pentru ascurarea averei remase, și prin întrevenirea tribunalulu regiu din Săbiu, la carele fu reprezentatu prin fiscalulu consistorialu, a medlocita a se face inventarea întregi averi remase, vinderea aceloru obiecte prin licitatiune publica, ce s'au depusu de însusi testatorele a se vinde; s'au îngrigitu mai departe de urgarea pertractării remisitiiei, de platirea legatelor, de încasarea sumei ascurate de 100,000 fl., carea se afla dejă în administrarea consistoriulu, și de toate cele ce s'au vediutu a fi necesarie, pentru a se ajunge transpunerea legale a remasulu în posesiunea și administratiunea celoru ch'emati de însusi testatorele.

Testamentele și codicele amintite originale s'au predatu tribunalulu regiu din locu spre întrebuintiare oficiósa dupa ce acelea s'au deschisu, desigilat și publicatu în siedinti'a Consistoriulu plenariu, și prin acest'a predare cu reserva de a se recere dupa finirea pertractării masei, s'a înlesnit cursulu pertractării și s'au complanatu și diferinti'a despre competinti'a escata între Consistoriu și tribunalulu regiu din locu, care apoi, în urm'a recursulu fiscalulu consist. prin înalt'a Curia reg. că curte de casatiune s'a deslegatu într'acolu, ca pertractarea masei ereditarie și transpunerea ei se tiene de competinti'a tribunalulu reg., care este în dreptu a cere și testamentele originali spre întrebuintiare oficiósa, eara Consistoriulu a fostu în dreptu a desch. de și a publică testamentele, apoi a le pastră în archivulu seu.

De presentu suntu de a se mai face prin fiscalulu Consist. raportele ultime cerute de legea civ. cătra tribunalulu regiu (Endausweis und Nachlass-Nachweisung) în cari se va aperiă mass'a ereditaria și de platirea tacseloru de transpozițiune, în sensulu legiloru statulu și apoi va urmă transpunerea (Einantwortung).

Altcum tóta averea despre carea se dispune în testamentu și este în inventariulu compusu chiaru de însusi testatorele și subscrisu de elu, se afla de faptă sub îngrigirea Consist. arch. și resp. fonduulu tipografiei sub administratiunea comisiunei resp. și numai restulu de 7590 fl. 27 cr. v. a. ce a remasu din prețulu obiectelor vendute în suma de 12707 fl. 21 cr. dupa platirea legatelor (afara de a legatulu ce compete gradinariulu cu 400 fl. carele pentru unele dificultăți dejă delaturate s'a antecipatu din alte fonduri) și dupa detragerea spe-

seloru comisariulu judicialu licidate de cătra tribunalulu cu 188 fl. 70 cr., se afla depuse în casa de pastrare Sibiana.

Nu mai pretensiunile celoru doi medici pentru servitute med. facute în hóla repausatulu afara de legatele lasatelor în testamentu, pãrându-se a fi prea mari, nu s'au platitu ci se afla înca în pertractare, din care cauza se mai potè amana finirea pertractării.

De acum înse se potè vedé atâtu, ca averea întregă remasa, despre care dispune testatorele în testamentu și codicele constă în bani ga'ta și cherchia de prețiu la 103.500 fl. în prețulu obiectelor vendute 12.707 fl. 21 cr. v. a. în suma de ascuratiune 100,000 fl. în fonduulu instructu dejă predatu noulu nostru Archeppu și Metrop., în fonduulu tipografiei și în biblioteca lasata archidieceșei se suie departe preste 300,000 fl. despre carea înse se va potè face raporte detaiate dupa urm'at'a transpunere din partea tribunalulu regiu și dupa introducerea regulata a administratiunei prin comisiunile resp. testamentarie.

Comisiunea în urm'a acestei dispozițiuni a părții întâie din raportulu Consistoriulu afla de bine a face următoarele propuneri:

La I p. 1) La descoperirea oficiósa despre casulu mortiei a prea iubitululu și neuitatulu nostru Archieppu și Metrop. Andreiu baronu de Siagun'a, cu privire la perderea cea mare, ce a suferitu prin acest'a mörte Archidieceșă și întreg'a Metropolia a noastră, luându în consideratiune faptele repausatulu cele mari și nenumerate tientióre la binele folosulu și înaintarea bisericiei și natiunei noastre, în toti ramii vieti, și care suntu de obsce cunoscute, și cu prelegiulu mortiei sele, din nou pre scurtu insirate în Necrologu.

Avendu comisiunea în vedere vieti'a cea esemplara a marelui defunctu și directionile luate și urmate de elu spre acelea scopuri sublime și cu atâte rezultate mari încoronate și avendu înaintea ochiloru folósele cele mari ce le au lasatu elu posteritatiiei, dupa ce sinodulu arch. în siedinti'a de alalta eri și-au exprimatulu la protocolu profund'a sea dorere pentru perderea acestui barbatu prea meritatu, neuitatu și mare, comisiunea afla de necesariu, că și noi, pre câtu ne stă în poterile noastre se punemu monumente întru aducerea aminte perpetua de acelu barbatu tramisu nóua de providentiă, și propune:

Că sinodulu archidieceșanu întru eternisarea numelu Marelui Andreiu, antaiulu Archieppu și Metropolitu alu româniloru de relegea gr. ort. din Transilvania și Ungaria dupa restaurarea vechiei noastre metropolie prin elu însusi, declarându acestu sinodu ca atâtu numele acestui repausatu archiepiscopulu va pastră pentru totu viitoriutu în sant'a aducere aminte, precum și faptele și lucrările lui și directionea data de elu bisericiei noastre, o va privi de unu modelu în venitoriu, concludu sinodulu:

1. Ca în totu anulu la dia'a sântulu Apostolu Andreiu, în fia-care biserică din archidieceșă sa se serbeze unu parastasu pentru sufletulu marelui defunctu în eternu.

2. Că sa i se radice și asieze la unu locu, ce se va determină mai tardiu, unu monumentu corespundietoriu și adeca prin contribuii benevole. Cu punerea în lucrare a acestoru două concludu sa se însărciniede Consistoriulu archidieceșanu și acele sa se comunice și cu sinódele eparchieloru sufragane și sa

se aduca la cunoscutia congresului nostru proximo nation. bis.

3. Ca institutul siminariale pedagogic-teologic din Sabiu, ca unul din actele marelui ale neobositului staruitor si sacrificiu a le repausatului, se poarte de aici incolo numirea de „**Seminariu Andreianu**“.

Cu privire mai departe la ultimele dispositiuni ale marelui si generosului defunctu, carele pre langa visteriile adunate in vieta pentru biserica sea, si dupa morte au inzestratu acea biserica si pre credinciosii ei cu intraga averea a sea, asiá si cu acel institutu, alu tipografiei, creatu de cátra repausatulu pre spesele sele, inca la anul 1850 pentru educatiunea si cultura poporului seu si a natiunii române in genere, despre carele insusi testatorele dice: tipografia „carea pâna la morte o amu grigitu si administratu si numai Ddieu scie cu câte greutáti o amu operatu“ si pre carea elu o a numitu „Tipografia archidieceasa“ in urma acestor'a se propune:

Sinodulu archid. cu profunda multiamire si recunoscintia primesce acele daruri generose ale **Marelui Andreiu** si otarése: ca testamentulu precum si toate dispositiunile ultime ale lui sa se sustina pentru totu-deun'a neatacate si sa se proceda in venitoriu integrai dispositiunilor cuprinse in aceea; iera averea de sub punctu III alu testamentului din 1 Augustu 1871 sa se numesca de aici inainte „**Fundatiunea Siaguni-ana**“.

Dispositiunile ultime sa se accluda la protocolulu sinodalu.

In privinta celoru-a-lalte puncte rpsne mai sus atingátorie de pertractarea masei ereditare se propune:

Sinodulu arch. se ia spre indestabilirea cunoscutia raportulu consistorialu remanendu in grigea consistoriului finirea pertractarei, iera in privinta pretensiunilor medicilor repausatului, ca nu cum-va prin acelea sa se amane finirea pertractarei, sa complandie consistoriulu lucrulu pre calea pácei.

A II-a parte a raportului consistorialu se referése la conducerea archidiecesei pre tempulu veduviei scaunului arch si la continuarea nestramutata ulterioara a treburilor archidiecesei, facute prin consistoriulu arch sub presiedintia Archim. si Vicariului arch. Nic. P o p e ' a .

Considerandu ca consistoriulu arch sub conducerea Vicariului archiep., a acelu barbatu, care a fostu aprópe doue diecen'e mâna de ajutoriu **Marelui Andreiu**, de a cáru deplina incredere s'a bucuratu pâna la mortea acestui'a, a continuatu si pre tempulu veduviei scaunului archiep. trebile archidiecesei fára intrerumpere si stagnare dupa neclatinat'a ordine de ai unainte si atátu in ceea ce privése mortea si remasulu **Marelui Andreiu** cu cea mai mare acuratetia sa ingrigitu pentru satisfacerea vointiei testatorului si asigurarea lasamentului, spre folosulu archidiecesei si metropoliei nóstre, cátu si in privinta reocuparei scaunului archiep. si metrop. a datu mâna de ajutoriu pentru implinirea celoru prescrie in statutulu organicu asiá comisiunea propune:

Sinodulu arch. 'si esprima la protocolu recunoscintia sea atátu consistoriului arch. cátu si presiedintelii seu ordinariu pre tempulu vacantiei, Archimandritului si Vicariului archiep. Nicolau Pope'a.

A III a parte a raportului consist. se referése la reintregirea scaunului veduvitu archiep. si metr., prin alegerea Escelentiei Sele inaltu Santitului Archieppu si Metropolitu **Procopiu Ivacovicu**, carea s'a facutu prin congresulu nostru nat. bis. electoralu tienutu in 26 Aug. 1873 la Sabiu, si s'au aprobatu in 17 Sept. 1873 de cátra Majestatea Sea c. r. apost. in carea di noulu Archieppu si Metropolitu au si potutu a-si incepe functiunile sele.

Considerandu ca pre basea statutulu organicu, ce si l'a datu insusi Metropolitu nóstra in congresulu seu, dupa art. dietalu 9 din 1868 si apoi s'au sanctionatu prea gratiosu de cátra ces. r. apost. Majestate, de abia 2 luni au

trecutu dela mortea marelui Andreiu pâna la alegere si abia 3 luni pâna la intarirea alegerei de Archieppu si Metropolitu si continuarea functiunilor archip. implinindu-si esactu prescriesele canonice ale dreptu ered. biserice res. si asiá biserica nóstra romána metrop. si arch., in privinta ocármuirii ei o vedemu in fapta dupa lege ajunsa la limanulu dorintelor; considerandu ca reintregirea scaunului archiep. si metrop. s'a facutu in persón'a barbatului dorintelor, a Escelentiei Sele Archieppu si Metropolitu **Procopiu Ivacovicu** carele nici o di n'a intardlatu dupa prea inalt'a intarire a ocupá scaunulu biserice si a-si incepe functiunile sele mari. — Comisiunea se afla indemnatá a propune:

1) Sinodulu arch in cea mai profunda omagialitate cátra tronulu Majestátiéi Sele, si depune la protocolu cele mai umilite multiamiri pentru prea inalt'a si prea gratós'a ingrigire si priveghiere suprema a Majestátiéi Sele ces reg. apostolice **Franciscu Iosifu I** si a prea inaltului acelu regimulu r. u. alu Majestátiéi Sele, preste dreptarile si constitutionea bisericei nóstre pre cari le vedemu scutite si sustienute.

2) Sinodulu arch. 'si esprima la protocolu bucuria sea cea mare pentru reocuparea scaunului veduvitu prin Escelentia Sea Archieppu si Metropol. nou alesu **Procopiu Ivacovicu** fostulu Episcopu alu Aradului si actualulu presiedinte alu acestui sinodu si intempinandu-lu aici in mediloculu nostru cu tota iubirea, lu asigurá si pre venitoriu despre deplina sea incredere promitiendu-i spriginulu seu in toate afacerile spre binele si inaintarea bisericei nóstre.

Escelentia Sea Archieppu lu si Metropolitu declarandu-se pre deplinu multiamitu cu espunerea faptelor fericitului seu antecesoru multiamesece prin cuvinte vii membriloru sin. si comitentiloru lor pentru iubirea cu carea a fostu imbratisiatu la inceputulu pastoririi sele, in fine recomandandu-se pre sine si pre venitoriu iubirei manifestate implora d-la parintele curescu daru asupra membriloru archidiecesei si dieceselor sufragane.

Aceste cuvinte parintesci fora intempinate din partea sinodului cu eschiamatiuni fragurose de „Sa traiesca!“ — Iera raportulu se primesce fára nici o observatiune in generalu si specialu.

Deput. Par. Nicol. P o p e ' a multiamesece sinodulu in numele seu si alu intregului Consistoriu pentru manifestatiunile de incredere, privindu acestea de cea mai mare satisfacere morale pentru lucrările sele si ale consistoriului, mai departe 'si esprime acea convictiune, ca aceste manifestatiuni ale membriloru sinodali stau in legatura strinsa cu convingerile archidiececanilor si in urma promite, ca si pre venitoriu va observá totu asemenea procedere.

Sinodulu raspunde dlui oratoru cu aplause insufletite.

Escel. Sea Par. Archieppu si Metr. P r o c o p i u multiamesece dlui Vicariu arch. N. Pope'a pentru intielépt'a si prompt'a conducere a guvernamentulu archidiecesei sub tempulu veduviei impartasindu-i binecuvéntarea archieréseca.

Se ia spre sciinta intre eschiamatiuni de: „Sa traiesca Escel. Sea!“

La ordinea dilei urméza raportulu comisiunei petitionarie.

Cu respectu la petitiunea comunitatei bis. din Vorumbloiu pentru a fi ajutatá de sinodu la acoperirea detoriiloru contrase pentru cladirea scólei confes. refer.

Rub. P a t i t i ' a propune din partea comisiunei, sa se transpuna Vener. Consistoriu spre considerare cándu se voru impartí ajutórele scóleloru serace.

Dep. El. M a c e l a r i u propune reieptarea petitiunei din lips'a fonduriloru.

Dep. N. P o p e ' a si I. cav. de P u s c a r i u pledéza pentru propunerea comisiunei, carea punendu-se la votu se primesce cu testulu: Se transpune Consistoriulu spre considerare.

Relativu la rogarea parochului At. Onitie din Galamfaleu, funginte de 30 ani,

pentru unu ajutoriu anuale de 150 fl. comisiunea propune transpunerea petitiunei la Ven. Consistoriu spre considerare la impartirea ajutóreloru dela statu.

Propunerea se primesce.

La rogarea paroch. Aug. Cosm'a din Miko Ujfaleu pentru o subventiune anuale séu de a i se concede concurarea la o parochia mai buna, comisiunea propune transpunerea petitiunei la Consistoriu spre considerare la impartirea ajutóreloru de statu

Dep. B r a n u de L e m e n i descriindu starea deplorabilá a comunei scólei si a parochiei recomanda propunerea comisiunei spre primire.

Dep. I. P o p e s c u propune votarea unei subventiuni anuale regulate din interesele fondului Mogaianu de 30 mil.

Dep. Nic. P o p e ' a arata, ca starea amintitei parochii nu este atátu de desperatá, cum s'a descrisu, de óre-ce dis'a parochia are si portiune canonice, deci nu se póte numerá între cele mai serace parochii — dreptu aceea spriginésece propunerea comisiunei.

Votandu-se se primesce propunerea comisiunei.

La rogarea comit. par. din Halmeagu protp. Cohalmului pentru unu ajutoriu spre a puté zidi turnulu bisericei comisiunea propune transpunerea petitiunei la V. Consistoriu spre a aplacida din fondulu bisericeleoru serace unu ajutoriu posibilu.

Se primesce.

Cererea deputatului laicu din cerc. VIII Al Danciu spre a se dispensá de siedintie in sesiunea de fatia

Se primesce.

La rogarea sinodului par. gr. or. din comuna urbana Clusiu pentru a se luá sub scutu ingrigirea de acea parochia si de unu capelanu, din motivu, ca parochulu din Clusiu i s'a datu ajutoriu din fondulu de 30,000 fl. si este si protopopu tractuale si catechizarea tinerimei s'aru puté face in doue zile pre septimana si unu capelanu in o parochia mica nu se admite dupa conclusele congresuale, rogarea amintita se respinge; pentru edificarea casei parochiale comitetulu paroch. póte prin Consistoriulu arch. sa adune mila din archidieceasa.

Deputatulu V. R o s i e s c u pre langa unele deslusiri recomanda propunerea spre primire.

Dep. E. M a c e l a r i u se declara contra propunerii si propune transpunerea petitiunei la Ven. Consistoriu spre considerare.

Votandu-se se primesce propunerea dep. El. Macelariu.

Rogarea parochiei Dobr'a spre a se dá unu ajutoriu pentru repararea bisericei dearse

La propunerea comisiunei se transpune consistoriului spre a se dá unu ajutoriu din fondulu bisericeleoru serace, pentru adunarea de mila sa se faca pasii necesari.

Relativu la rogarea asesorului cons. M. Lazaru pentru unu adausu la salariulu seu, comisiunea propune transpunerea petitiunei la comisiunea bugetaria spre considerare.

Dep. E. Macelariu si I. Hanni'a se declara contr'a propunerii comisiunei.

Dep. B r a n i s c e in legatura cu propunerea relativa facuta de densulu in sesiunea trecuta Nr. pr. 50/1873 propune, cá rogarea din cestiune sa se tréca la comisiunea pentru propuneri.

Se admite propunerea deputatului Branisce.

La ordinea dilei urmeza raportulu comisiunei pentru arondarea protopopiatelor.

Dep. B r a n u de L e m e n i propune sinodului acceptarea en bloc a elaboratului de base pentru desbaterea speciale.

Se primesce.

Urmându desbaterea speciale, dep. Branu de Lemeni propune primirea en bloc a elaboratului.

Dep. M e t i a n u partinesce propunerea lui Br. de Lemeni, 'si reserva inse dreptulu a face unele observatiuni.

Dep. cav. de P u s c a r i u doresce

a sei déca acceptarea en bloc are sa urmedie cu séu fára reserva.

Dep. S t r e v o i u se declara pentru primirea fára reserva.

Dep. I. cav. de P u s c a r i u pledéza pentru acceptarea cu reserva.

Dep. N. P o p e ' a nu e contra acceptárei en bloc, dara nefiindu cunoscuté amendamentele comisiunei la proiectulu consistoriului, doresce cá referintele sa arete diferenti'a între elaboratulu consistoriului si alu comisiunei.

Dep. E. M a c e l a r i u combate primirea en bloc si propune trecerea la desbaterea speciale.

Se primesce propunerea lui El. Macelariu.

Urmându desbaterea speciale.

Se primesce fára observare si conformu conclusului elaboratulu comisiunei 1) protopopiatulu Sabiului 2) protp. Seliscei 3) protp. Mercurei, 4) protp. Sebesiului, 5) pp. Orestiei 6) pp. Hatiegiului 7) pp. Devei 8) pp. Dobácei 9) pp. Ilici 10) pp. Geogaiului 11) pp. Zarándului 12) pp. Albei-lui'a 13) protp. 14) pp. Campeniloru 15) pp. Turdei.

Relativu la ppiatulu Campiei dep. V. R o s i e s c u propune, cá comun'a bis. Apahid'a, fiindu tare aprópe de Clusiu, sa se aneesece acestui ppiatu.

Dep. C u p s i ' a recomanda testulu elaboratulu.

Se primesce inse testulu comisiunei si 16) protp. Campiei 17) pp. Clusului 18) pp. Ungurasiului 19) Cetatei de pétra 20) pp. Solnocului de susu.

Dep. N. Cristea face propunerea:

Tractulu presv. alu Solnocului de susu si Solnocului de josu se intranescu in unu tractu ala Solnocului cu resiedinti'a in Deesia.

Propunerea acést'a se respinge si se primesce nemodificatu 21) pp. Solnocului de josu, 22) pp. Bistritiei 23) pp. Giorgiului 24) pp. Moresiu Osiorheiului 25) pp. Ternavei 26) pp. Mediasului 27) pp. Sighisórei 28) pp. Odorheiului 29) protp. Cohalmului (Ropei) 30) pp. Treiscaunelor 31) pp. Brasiovului.

Cu privire la protp. Berzei dep. cav. de P u s c a r i u propune a se acceptá numirea „protp. Branului“ in locu de alu Berzei.

Dep. Metianu dandu unele deslusiri in respectulu nomenclaturei se provóca la conclusulu unanimu alu sinodului ppscu, prin care s'a primitu numirea „protp. Berzei“.

Multiamitu cu aceste deslusiri cav. P u s c a r i u 'si retrage motiunea si se primesce testulu elaboratulu si numirea de 32) pp. Berzei 33) pp. Fagarasiului 34) pp. Avrigului 25) pp. Agoitei, cáru la propunerea dep. M. Branisce i se aneeseza si comun'a bis. Cinculu micu.

Presidiulu incheia siedinti'a la 2 óre d. a. anunciandu cea prosima pre diu'a urmatóre la 9 óre.

S i e d i n t i ' a V.

(din 11 Aprilie 1874.)

Dupa deschiderea siedintiei se cetece si autentica protocolulu din siedinti'a premergatória.

Deputatulu O l a r i u anuncie trist'a scire, ca unu membru alu sinodulu arch. protopresbiterulu Ilici Ioanu Orbonasiu a repausatu in Domnulu in 10 a lunei curente.

Sinodulu ia la cunoscutia acést'a scire trista si-si esprima condolenti'a priasculare.

Presidiulu anuncie ca a incursu urmatórele esibite:

O plansóro ananima asupra protopresviterulu Solnocului II Sam. Cupsi'a pentru unele intrelasári in oficiu.

Rugarea dep. dia. c. XI Dam. Manole pentru dispensarea dela siedintiele sesiunei presente.

Petitiunea invetiatoriului disponibilu Gab. Sorénu pentru unu ajutoriu banalu.

Aceste trei petitiuni se transpune la comisiunea petitionaria.

Deputatulu E. M a c e l a r i u face urmatórele propuneri:

Considerandu ca spre a i se deschide

ocasiune sinodului arhidieceșană că corporațiune legislativă bis. de a potè aduce legi salutare și corespunditorie și de a satisface prin această înaltei se probleme care în lini'a prima e: priveghierea asupra moralității clerului și poporului credincios se cere absolutamintè și înainte de tôte o cunoștință perfectă a tuturor elementelor constitutive din organismul bis. și a tuturor miscămintelor ale acestuia; considerându ca elementele și miscămintele organismului bis. se manifestă în viața publică a bis. prin anumiti factori, fără a cărora cunoștința deplina sinodului arch. nu și va potè impleni nice odata în modu eficace și multiamitoriu acele agende, cari îi sunt rezervate prin § 96 alu Statutului organic;

Considerându ca aceiași factori manifestatori de fortie morale și materiale ale organismului bis. nu s'au adusu până acum la cunoștința sinodului arch. axaurindu și în modu deplin evident;

din aceste considerante și ia voia subsemnatulu a face următoarea propunere:

Prea ven. sinodu arch. sa binevoiesca a insarcina pre Ven. Consistoriu arch. a culege și substerne în venitoriu pre lângă raportu și următoarele date statistice:

A. Despre procesulu divorțialu.

1. Câte procese a încursu la Consistoriu arch. că instanță a II?

2. Câte din acestea cadu pre fia-care protopresviteratu?

3. Câte s'au decisu cu dizolvarea matrimonialu?

4. Câte s'au respinsu de lips'a de motive de despărțire?

5. Câte procese s'au decisu cu modificarea sentinței I?

6. Câte s'au decisu cu aprobarea sentinței I?

7. Câte s'au decisu definitivu?

8. Câte au apelatu la instanța III?

9. În câte procese s'au dictatu părților mulțete banali (canone) și în favoarea cutărui fondu?

10. Din ce motivu s'au cerutu divorțulu?

11. Din ce motivu a urmatu dizolvarea matrimonialu?

12. În proporțiune cu cei doi ani premergatori au crescutu său au scadutu numărulu proceselor divorțiale și în ce măsura?

II. Câte părechi casatorite traiescu despărțite fara a fi încaminatu procesu divorțialu?

III. Câte părechi traiescu în concubinatu și ce pasi s'au facutu pentru încetarea acestei viețuiri scandalose?

B. Despre cauzele disciplinare.

1. Câte au ocursu în decursulu anualu?

2. În ce au constatu învinuirea?

3. Câte s'au terminatu și câte suntu pendente?

4. Ce pedepși s'au dictatu?

C. Despre cleru.

I. Sa se substerne unu conspectu generalu despre întregu statulu clericalu încheiandu cu 31 Dec. 1873, iera de atunci încôce până la finea lunei tienerei sinodului arch.; unu altu conspectu despre nou chirotonitii și chirotonitii și cuprindietoriu de următoarele rubrice:

1. Numele și conumele.

2. Etatea.

3. Anii de servitiu.

4. Cualițatiunea.

5. E însuratu, veduvu, celibe său calugeru?

6. Datulu și numărulu Singheliei.

D. Despre treceri dela un'a la alta confesiune.

1. Câte suflete au trecut la alta și la care confesiune?

2. Câte suflete au trecut dela alte confesiuni la a noastră?

3. Din ce motivu s'au întemplat treccerea?

E. Impartirea ajutoariului imperiale și a celui din fundatiunea de 30,000 fl.

Despre impartirea acestoru ajutoarie sa se substerne în totu anulu unu conspectu

completu pre lângă o scurta însemnare a motiveloru de consideratiune.

F. Biserici.

Sa se substerne o consemnare a tuturor bisericeloru din arhidieceșă carea va avè sa cuprinda următoarele rubrice:

1. Anulu edificării.

2. E corespunditoria său nu?

3. Averele miscatòria și nemiscatòria precum și pretiulu averei nemiscatòrie.

4. Ca indusa e averea nemiscatòria pre numele bisericeii său nu? În casulu din urma ce dispușetiuni s'au facutu pentru a jungerea dreptulu de proprietate alu bisericeii?

5. Venitulu anualu alu bisericeii și de unde provine această?

6. Cuantulu speseloru anuali.

7. Câte și unde s'au edificatu biserici noue?

8. S'au tienutu și câte sinòde protop. și parochiali.

9. S'au substernutu și câte ratiocinie bisericești?

G. Colecte benevole și taxe.

Sa se substerne unu conspectu:

a) Despre sumele intrate prin colecte benevole și impartirea acestora;

b) despre sumele intrate că taxe pentru deliberate în cauze matrimoniale.

În fine sa se substerne unu conspectu:

a) despre numărulu sufleteloru;

b) despre numărulu botezatiilor;

c) despre numărulu mortiloru;

d) despre numărulu cununatiilor.

Alta propunere:

Ca prea Ven. Sinodu sa binevoiesca a insarcina pre Consistoriu archid.:

1. Că tôte obiectele pertractande în sinodulu archid. sa le publice în „Telegrafulu Romanu“ celu putienu cu 20 zile înainte de tienerea sinodului archid.

2. Pentru darea de opiniune asupra obiecteloru pertractande, sa se aléga o comisiune ad hoc de 15 membrii, carea va avè a se intruni în Sabiu, celu putienu cu trei zile înainte de tienerea Sinodului arhidieceșanu.

Se da comisiunii pentru propuneri. Deputatulu Popescu face următoarea propunere:

a) Sinodulu archid. sa binevoiesca a dizvèda tiparirea de protocoale pentru ratiociniele averiloru bis. și școlare uniforme în tóta arhidieceșă.

b) Tiparirea de blanchete pentru estrase, protocoalele matriculari iera uniforme pentru întreg'a arhidieceșă, cari tiparituru sa se cumpere de comitetele parochiali resp. de preotii din arhidieceșă.

Se da comisiunii pentru propuneri. Deputatulu comisiunii verificatòrie aduce la cunoștința sinodului, ca comisiunea verific. este gat'a a și referá.

Presidiulu punendu la ordinea zilei referad'a verificării, se propune prin referintele comisiunii Rub. Patiti'a verificarea dep. din cerc. VI alu Fagarasiului, Ioanu Gram'a.

Sinodulu lu primesce de verificatu. Presidiulu propune la ordine continuarea referad'ei comisiunii pentru arondarea protopresbiteriloru și adeva relativu la unele dispușetiuni transitorie pentru introducerea elaboratulu acceptatu de arondare; comisiunea pentru arondare propune spre primire următoarele:

I. Administratorii protopresb. actuali nu mai au locu. Administratorii ppești cari celu putienu 10 ani au fungatu că administratori prot. și cari au doveditu ca suntu apti, sa li se concèda a concurá la postulu de protopresv. în cerculu loru ppeșcu.

II. Protopr. desfintiandu dupa acestu conclusu — cari au în fruntea loru protopresbiteri actuali numai dupa devenirea în vacanția a scaunulu ppeșb. desfintiandu are a se pune în lucrare.

III. Tôte protopresbiteratele ce au ramas intacte său din cari numai putiene comunitati s'au luat, său la cari putiene s'au adausu, sa se arondeze indatu și la casu de vacanția se implinescu.

IV. Reclamările fundate a unei alte comunitati bis, fatia de arondare suntu per-

mise. Cu executarea se insarcineza Consistoriu archid.

Dep. Hanea declarându-se nemultiamitu cu propunerile comisiunii face următoarea propunere:

1. Arondarea protopresb. în modulu statoritu are a se privi de normativu. Reclame fundate voru fi și în venitoriu considerate și respectate.

2. Executarea legii de arondare a acelor protopiate cari au ramas intacte și numai în privinti'a segregării și anecșării unei și altei parochii s'au schimbatu are sa urmeze numai decatu.

Desfintiarea ppeșbiterateloru celoru esistenți și formarea celoru noue din acelea va urmá numai dupa devenirea în vacanția a unui său altui ppeșbiteru esistențe.

3. Administraturile ppeșbiterali au sa inceteze și adeva administraturile ppești cari prin și dupa arondare au ramas intacte său prin segregare său anectare unei și altei parochii s'au schimbatu — adeva suntu alesi dupa prescrierea Statutulu org. sa se chirotesesca că protop. definitivi; unde inse suntu numai denumiti sa se dispuna alegere și sa se efectueze întregirea statiunilor ppești vacante prin barbati cualificati, iera administraturile de ppiate desfintiande și arondande său anexande se inceteze.

Concursulu administratoriloru protop. la statiunea, pre care o a administratu în tempu de 5 ani spre multiamirea respectiviloru este admisibilu și atunci, cându aceluia îi lipsesce califiatiunea teoretica receruta și lips'a altoru concurenti mai cualificati.

Dep. I. cav. de Puscaru se declara multiamitu în partea esentiala a propuneri dep. Hanni'a, totusi propune a se primi acestu punctu formulatu precum urmèza:

Protopresbit. cari în prezentu se conduc de admin. ppești suntu de a se întregi în întielesulu Stat. org. cu acea exceptiune, ca resp. administratori avendu unu servitiu practic de 5 ani în administrarea ppiate voru potè concurge la implinirea postulu de protop. pentru resp. tracte arondate și decá nu aru avè califiatiunea teoretica receruta prin conclusulu sinod. din regulamentul paroch. sin. din 1873.

Escel. Sea dlu presiedinte doresce deslegarea întrebării dupa întielesulu Statutulu org., unde suntu terminii „barbatu cualificatu și benemeritatu“ și facia de interpretarea ce s'a datu terminulu acestuia prin regulamentulu provisoriu din 1873 și exprima dorinti'a, ca n'aru fi consultu a se inchide preotiloru meritali și probati calea spre înaintare în trepte mai înalte ierarhice și decá li aru lipsi studiile formale teoretice, ci altcum nu este modu de a se potè recunosce și remunerá meritele fia-cârui dupa cuviintia.

Dep. Branisce sustiene ca numai acei administ. sa se admita la ocuparea oficaloru protop. pre venitoriu, cari intrunescu recerintiele teoretice.

Dep. Schiau propune, că regulamentul arondării sa se introduca numai în modu provisoriu.

Dep. Siandru propune, că la posturile deveninde vacante prin proiectulu de arondare potu concurá și adm. ppești presenti și se potu alege și institui protop. decá între concurenti nu se afla atari individi, cari arata califiatiunea receruta prin lege.

Dep. N. Pope'a reflecteaza la parerea dep. Popescu, ca propunerea dep. Hanni'a nu aru fi identica cu punctulu cestiunatu în propunerea dep. cav. Puscaru, constateza ca cu identitatea propuneri s'a declaratu întielesu dep. Hanni'a și prin urmare sa se restrenga a decide numai în privinti'a propuneri dep. Puscaru.

Dep. El. Macelariu nu e de parerea dep. Pope'a.

Spre chiarificarea lucrulu se ceteșcu de nou tôte 3 propunerile și se decide a se loá fia-care separatu.

Dep. Branisce se declara pentru propunerea lui Hanni'a.

Dep. N. Cristea spriginesce

propunerea dep. Puscaru, totu asemenea spriginesce dep. Miheltian propunerea lui Puscaru.

Dr. Mesiot'a propune, ca să privire la admiterea adminis. ppești cari nu au califiatiunea speciale prescria prin lege, aceia cari au servitu că administratori 10 ani suntu admisi neconditionatu la concursu, iera cei au celu putienu 5 ani de administ. sa se pota admite cu invoirea consistoriului.

Dep. Z. Boiu spriginesce propunerea lui Puscaru.

Dep. Par. N. Pope'a cu privire la propunerea dep. Hanni'a constateza, ca nu esista administratori alesi ci totu suntu denumiti de consistoriu și prin urmare se declara contra propuneri lui Hanni'a, carea tientesce la casuri speciale, și se alatura la propunerea lui Puscaru.

Dep. Metianu doresce a se primi la propunerea deput. Puscaru cuvintele „dupa împregiorări și dupa potintia.“

Dep. Macelariu contradice terminulu, contra legii, cu care dep. Pope'a în deslusirile selo a marcatu alegerea administratorulu dela Mercurea.

Dep. Pope'a se modifica în espressionu aducendu de motivu alu neaprobării alegerei adm. dela Mercurea neimplinirea recerintieloru prescrie prin statut. org.

Dep. Boiu în calitatea de fostu comissariu consist. la acea alegere declara, ca nu se scie culpabile de nici o lucrare contra legii.

Dep. Borci'a face sinodulu atentu, ca cestiunea principala s'a redusu la unu casu specialu și doresce, că lucrulu acest'a sa se tracteze numai principale, fara privire la cutare său cutare casu și se alatura la propunerea dep. Puscaru.

Cerendu-se încheierea desbaterei

Presidiulu pune la votu:

a) Punctulu I alu propuneri lui Hanni'a, care nu se primesce.

b) Propunerea dep. Puscaru carea se primesce.

Urmându desbaterea cu privire la punctulu 4 alu comisiunii formuléza deput. cav. Puscaru această propunere în următoarele:

Comunele dela marginele protopresv. cari s'aru sem'i îngreunate prin această arondare, au dreptulu de a reclama pentru anesarea la protopopiatulu învecinatu în terminu de trei ani la consistoriu arch. și pre calea recursulu la sinodulu arhidieceșanu.

Acastă propunere se primesce.

Punctulu II alu comisiunii formulatu de dep. Hanni'a în punctu 2 alu propuneri selo

Se primesce.

Asemenea se primesce punctu III alu comisiunii formulatu de dep. Hanni'a în punctu 2.

Dep. cav. Puscaru mai adauge ca cu executarea acestora se insarcineza consistoriu arch.

Siedinti'a se inchide la 1½ ore ananciandune siedinti'a propria pre d'ia următoare la 9 ore.

Despre siedintiele VI, VII și VIII, cu carea din urma Sambata la 2 ore d. a. s'a încheiatu sesiunea presenta, vomu raportá în numerulu viitoru. În aceste siedintie s'au desbatutu cestiunea bugetaria și școlaria.

Nr. 646 — Epitr. 204.

Normativu consistorialu,

obligatoriu pentru tôte oficiile, comitetele și epitropiele parochiale de sub Consistoriu eparchialu român greco-orientalu alu Aradului,

Cându s'au emisu ordinatiunile normative de datulu 4 Februaru 1871

Nr. 80 — Epitr. 11 și 15 Iuniu 1871

Nr. 808 — Epitr. 278 în privinti'a manipulării și administrării baniloru bisericești școlari și fundatiunali, consistoriu acest'a a fostu condusu de acea întentione: ca de o parte sa dalature ano-

malie și abuzurile daunose, ivite în chivernisirea averii bisericesci, iera de alta parte, comitetelor și epitropiilor parochiali, în sfera de activitate a lor, preveduta în art. II. §. 23. p. 2. și §. 27. p. 6. a statutului organic, sa li dea o învatiune corespundetoria, spre a-si potè implini detoriile — morali cu conscientiositatea, acurateti'a și punctualitatea, ce o pretinde interesul și bunastarea bisericeii noastre.

Inse consistoriul eparchialu, au bagatu de sèma, ba din casuri concrete s'a convinsu, ca dispusetiunile stat. org. și ordinationile normative, provocate mai susu, în multe locuri nu se manutien cum se recere, ci se aplica fòrte superficialu, ba în unele comune bisericesci de felu nu se observa nici efeptuescu; dreptu dovèda urmatorele casuri speciali:

1. În cutare comuna, chiaru preotulu concerninte, influintiendu și seducendu pre epitropulu bisericeii, fàra de scirea și invoierea comitetului parochialu, a luat sume însemnate din banii bisericeii firesce în chipu de imprumutu; dara despre care bani, ne cum sa fia datu obligatiune formala preveduta cu garanti'a ipotecaria, epitropulu nici macaru o simpla recunoscintia în scrisu nu are la mâna spre legitimarea sea.

Urmarea acestei anomalii e acea: ca preotulu respectivu a reposatu, fàra de a remanè cãtu-si de putiena avere propria privata, din care sa se pòta încasà detoria, respective pretensiunea bisericeii; de-si §. 23. p. 2. și §. 27. p. 6. din stat. org. impune comitetului parochialu: „a îngriji pentru sustinerea în întregime a averii bisericesci miscatòre și nemiscatòre“ iera epitropiei parochiale îi opresce: „a întreprinde vre-o erogatiune fàra imputernicirea comitetului respective sinodului parochialu“; va se dica: în prim'a linia membrii comitetului parochialu suntu responsabili, pentru ca n'au controlatu epitropia conformu §. 27 p. 5 din stat. org. iera epitropii parochiali suntu și mai vinovati si asià densii, — pre calea regresului din averea lor, voru restitui bisericeii sumele consumate de reposatulu preotu, pentru ca au calcatu dispusetiunile §. 27 p. 6 a stat. org. și pentru ca normativele consistoriali susu citate i-au facutu responsabili pentru ori ce daune eventuale provenitòre din negrînti'a lor.

2. Totu cutare preotu, în decursu de mai multi ani, n'a solvitò contributiunea publica regèsa și comunala, nici prestatiunile de ecivalentulu dupa sesiunea parochiala ale cãrei'a venituri inse, fiindu destinate la dotatiunea sea le-au folositu deplinu; de unde urmèdia, acea fatala impregiarare; ca reposându preotulu restantieru de contributiune, — auctoritãtile financiale prin organele esecutive, neafându lasamentu privatu propriu alu reposatului, au sequestratu sesiunea parochiala, pre care intabulându sarcinile contributiunale, pamenturile le-au esarendatu la particulari pre mai multi ani, adeca pâna se voru depurà restantiele contributiunale dimpreuna cu percentele de întârdiere și spesele esecutiunale, cari tôte la olalta facu o suma enorma.

Eventualitatea acèst'a este chiaru în detrimentulu vedovei preotese și a orfanilor delasati, pentru a cãroru sustinere reposatulu sotiu și parinte în decursulu vietii si ai functiunii sele îndelungate — neingrîndu-se, i-au lipsitu chiaru și de beneficiulu venituriloru intercalarie ce li competu sermaniloru pre unu anu de dile. Prin acèst'a apoi atãtu comunei bisericesci, cãtu și jurisdictiunii diecesane în privinti'a deplinirei sèu reduceri parochiei devenite vacanta, s'au cosuinatu neplaceri și perplexitãti; cãci întrevènitile și reprezentatiunile facute de aici, la locurile competinti în meritulu acèst'a au remasu neconsiderate și inca tocmai din motivu pentru ca sesiunile parochiali fiindu proprietãti ale bisericeii, organele concediute cu chivernisirea lor, au datorintia a starui și pentru punctual'a depurare a sarciniloru contributiunale publice, dela cari nici

chiaru averile erariali nu suntu scutite, — sèu exceptiunate. —

3. S'a mai întemplatò apoi și acea: ca cutare preotu sèu invetiatoriu iera fàra de scirea și invoierea comitetului parochialu a datu în arenda pamenturile particulari, inchiendò contracte pre mai multi ani, pentru cari apoi sum'a intrèga a pretului arendeii a primitò înainte și au și consumatò, fàra de a trage sèma la consecintiele viitorului. —

Reposandu apoi preotulu, urmatorii lui, adeca veduv'a și orfanii și în privinti'a acèst'a suntu espusi fatalitãtilor și controverselor cu respectivii arendatori de pamenturi; de òre-ce pamenturile parochiali și scolare, suntu averi adeca proprietãti neatacabile ale bisericeii universale, date preotului și invetiatorului numai spre usufructuare cã dotatiune, pre tempulu vietii și respective functiunii; prin urmare, ori-ce contracte de acèsta natura dupa mórtea usufructuariloru preoti și invetiatori, fatia cu comun'a și auctoritatea bisericesca neavendu nici o valòre, — de sine se întielege: ca eventualele consecintie procesuali urdite din asemenea negotiatiuni abusive, iera numai b'èt'a familia le supòrta și simtiesce cumplitu.

Deci cã sa se precurme și delature odata asemenea anomalii condamnabili, pre cãtu de daunòse interesulu bisericeii, pre atãtu de compromitòrie și periculòse moralitãtii și esistintiei preotiei și altor felie bisericesci și scolare: Consistoriulu eparchialu, cã superioritate, în virtutea dreptului și detoriintei de supraveghiare, prin normativulu de fatia, — și în legatura cu ordinationile precedenti, — emise dejã în acestu merit, spre cinosura, strict'a acomodare și efeptuire, de nou dispune și ordinèza:

I. Cu privire la imprumutulu de bani bisericesci.

1. Precum n'a fostu, și nu i este permis comitetului parochialu, a-si dà invoierea cã sa se impromute cui-va bani bisericesci fàra de legitimarea garantiie prescise în ordinationea de datulu 15 Iuniu 1871. Nr. 808. Epitr. 278. și precum comitetulu parochialu, abatendu-se dela acèsta regula va suportà regresulu pentru daunele bisericeii, — totu asià acei epitropi, cari au îndresnit sèu voru îndresni fàra de scirea și imputernicirea comitetului parochialu a dà cui-va, — fia preotulu, invetiatorulu ori altu credinciosu, macaru unu cruceriu imprumutu: se declara de necapabili pentru chivernisirea baniloru bisericesci, și depunendu-se numai decãtu, voru fi constrinsi daunele eventuale a le restitui bisericeii din averea lor propria.

2. Comitetele parochiali, sub greumentulu respunsabilitãtii, suntu îndetorate: conformu §. 27. p. 5 a stat. org. în decursulu anului, din cându în cându, a controlà și visità cass'a bisericesca adeca pre epitropi, — a constatà rezultatulu controlãrei și visitãrei și a face relatiune protopresbiterului; iera acèst'a încãtu va aflã: ca în cutare comuna din partea cutãrui epitropu s'a comis abateru și abusu, — conformu normativulu din 27 Ioliu 1872. Nr. 1012. — Epitr. 319. pre respectivulu epitropu numai decãtu lu va depune, și manipularea baniloru, o va concedre interimalminte unu membru din comitetulu parochialu, pâna voru urmã dispusetiunile ulterioare; iera în casuri de abuzuri și deficiuri grave și evidente, insusì comitetulu parochialu pòte face acèst'a fàra de întrevènitia protopresbiterului, facendu acèstui'a aretare supletoria.

3. Spre a se potè constatà și delaturã celea pâna acum dejã întemplate: protopresbiterii concerninti, în firulu ordinationei consistoriale din 15 Iuniu 1871. Nr. 808. — Epitr. 287. aline'a 13, suntu insarcinati a substerne Consistoriulu o aretare specificã despre tôte pretensiunile de bani bisericesci, dubiòse și neincassabile la care aretare e de a se espune:

a) numele epitropului manipulant, a presiedintelui și notariului dela comitetulu parochialu;

b) numele detorasului de bani și deca suntu, și a chizesiloru lui;

c) sum'a detoriei în capetulu și înterese și motivulu care face imposibila încasarea detoriei.

4. Fàra de scirea și incuviintiarea Consistoriulu eparchialu, nici comitetulu dara nici sinodulu parochialu, în viitoriu nu-i este permis: a declara vre-o detoria de neincassabila necum a o sterge superficialiteru din evidintia pretensiuniloru bisericesci, ci a nisui de a se asecurã și licuidã în conformitate cu citatele normative; — iera cu privire la celea din anii precedenti, adeca de totu vechi dubiòse și absolutu neincassabile, comitetulu parochialu, va face protopresbiterului, și acèst'a Consistoriulu propunere pentru dispusetiuni ulterioare.

II. Cu privire la depurarea contributiunii publice regesci și comunale.

1. Fia-care usufructuaru de pamenturi bisericesci și scolare anume: preotulu pentru sesiunea parochiala, iera invetiatorulu pentru estravilanulu scòlei, e deobligatò:

a) Tôte restantiele contributiunale directe din anii precedenti pâna inclusivu la capetulu anului 1873 sub grea respunsabilitate — a le depurà, și despre efeptu'a depurare a se legitimã înainte protopresbiterului concerninte, producendu-i libelulu de dare;

b) Iera în viitoriu, a nisui cã prestatiunile curinti, regulatu și punctualu sa le depuredie cã asià la capetulu anului, sa nu remana nesolvite; ceea ce apoi totu-dèun'a în primele luni ale anului prosimu e îndatoratu sa legitimedie înainte protopresbiterului concerninte aretandu-i libelulu, din care se pòte vedè depurarea. —

2. Protopresbiterulu tractualu concerninte, indatu dupa primirea și la curentarea acèstui normativu, va provocã oficiile parochiali din tractulu submanuat, ca fara amenare se-i substèrna, o aretare specificã despre:

a) numele preotiloru și invetiatoriloru respectivii restantieri de contributiune;

b) prestatiunile contributiunale prescise, solvite și restante cu finea anului trecutulu 1873, și despre celea prescise pre anulu curinte;

c) o adeverintia din partea comitetului parochialu subscrisa și de antisti'a comunala politica, din carea sa se constate: ca òre pentru contributiunile restante, facutu s'a esecutiune preotulu sèu invetiatorulu, este intabulata sèu sequestrata sesiunea parochiala și pamentulu scòlei?

3. Încãtu apoi voru ocure casuri de aceste, comitetulu parochialu sub propria respunsabilitate e îndetorat a reflectã pre antisti'a comunala respective pre organele financiale: ca esecutiunea asuprà sesiunii parochiale sèu a pamentului scolaru adeca aplicarea mesuriloru usuatè esecutiunale facia cu averile bisericesci, este nejusta; de òre-ce atãtu preotulu cãtu și invetiatorulu folosindu veniturile, este îndetorat, a suportà și sarcinile contributiunale, prin urmare și esecutiunea pentru restantie numai în contr'a lor, și numai asuprà averii proprie private a lor are locu și valòre legala.

4. Dèca inse totusi voru ocure casuri, unde preotulu sèu invetiatorulu negrîntie, e amenintiatu cu esecutiune, dara elu nu posedè avere privata, protopresbiterulu concerninte e îndetorat a starui: cã facia cu sesiunile parochiali și pamenturile scolare se previna ingerintiei esecutiunale din partea organelor financiale, adeca controlându, și tienendu în evidintia cele prescise în punctulu 1 și 2, a normativulu de facia, va îndrumã comitetulu parochialu: cã indatu cè cutare preotu sèu invetiatoriu nu 'st va fi depurat restanti'a contributiunii, singuru comitetulu se grigèsa pentru depurarea sumei restante, adeca în proportiunea sumei pretinse se esarendedie o parte din pamenturi și din pretiulu acelor'a depurându restantiele contributiunale numai prisosulu se-lu dee respectivulu usu-

fructuaru; — avendu a raportã despre acèste casuri. —

III. Cu privire la contractele de esarendare a pamenturiloru parochiali și scolare.

1. Preotulu și invetiatorulu usufructuaru, este îndreptatitu a dispune de beneficiile sele, dara numai pre tempulu vietii respective functiunii sele cã atare; dreptu aceea și pamenturile destinate la dotatiunea sea, — le pòte chivernisi cum i vine mai bine la socòtela, adeca le pòte și esarendã particulariloru, de sine întielegendu-se: ca contractele despre asemenea esarendãri nu au valòre obligatòria nici consecintie pentru viitoriu, adeca în casu de eventual'a mórte sèu delaturare din functiune a respectivulu preotu sèu invetiatoriu usufructuaru.

2. Respectivii preoti și invetiatori, se facu atenti asuprà acèstei impregiarari și li-se recomanda: cã la estfelu de negotiãri, se fie fòrte cu bagare de sèma la tôte eventualitãtile, și pre cãtu se pòte sa se retiena dela inchierea contractelor pre mai multi ani, cãci — precum vedesou casurile concrete amintite mai susu: neintielegerile și consecintiele procesuale eventualmente s'aru mai escã cu respectivii întreprindietori, numai pre urmatorii repositiloru lor i va privi și asuprà. —

3. Comitetele parochiali, sub greumentulu respunsabilitãtii proprie, li-se opresce seriosu: a 'st dà invoierea la estfelu de afaceri sèu ale întreprinde singure fara de a cere incuviintiarea sinodului parochialu, și acèst'a fàra de a mîdloci aprobarea Consistoriulu eparchialu, iera în casuri exceptionalu numai în impregiarãri favorabile prevediute și cu stipulatiuni secure, se pota inchièi, și contracte dara carii au valòre numai dupa ce voru fi examinate și ratificate de Consistoriulu eparchialu.

Protopresbiterii concerninti suntu insarcinati cu supraveghierea și controlarea riguròsa a manutinerii și implinirei acèstoru dispositiuni din partea organelor subalterne; avendu despre rezultatulu lor la finea fie-cãrui anu a substerne Consistoriulu raportu circumstantialu.

Normativulu acèst'a estradându-se într'unu esemplariu pentru fia-care oficiu parochialu, se tremite concernintelu protopresbiteru, cã sa dispuna numai decãtu a se publicã sinodulu comitetului și epitropiei parochiale din fia care comuna iera oficiulu parochialu luându cunoscintia despre elu și comunicându cu invetiatorulu, lu va pastrã în archivu, spre cinosura strict'a acomodare și necesari'a întrebuintiare. —

Aradu, în 21 Martiu 1874.

Consistoriu eparchialu românugreco-orientalulu alu Aradului cã senatu epitropescu.

Edictu.

Ioanu Luc'a din Ocn'a Săbiului, carele de 8 luni a parasitu pre legit'a sea sotie Elen'a Gligoru Baltiesiu fàra a se sci ubicatiunea lui, se citèza a se infatisiã înainte subsemnatului scaunu ppescu în terminu de unu anu, cãci la din contra procesulu matrimonialu asuprà-i se va pertractã și decide și în absenti'a lui.

Mercurea 8 Aprile 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu tract. Mercurea.

I. Droca, adm. prot.

(1-3)

Ioanu Cristea

compactoru în Săbiu, se recomanda on. publicu românugreco-orientalulu, cã la estfelu de negociãri, se fie fòrte cu bagare de sèma la tôte eventualitãtile, și pre cãtu se pòte sa se retiena dela inchierea contractelor pre mai multi ani, cãci — precum vedesou casurile concrete amintite mai susu: neintielegerile și consecintiele procesuale eventualmente s'aru mai escã cu respectivii întreprindietori, numai pre urmatorii repositiloru lor i va privi și asuprà. —

Locuinti'a strad'a (uliti'a) Tur-nului Sag-Gasse Nr. 24.